

U č i l a.

(Spisal J. Lapajne.)

(D al je.)

Šolsko priprava, slično orodje in sploh šolsko pohištvo.

Poglavitna šolska priprava je deska ali tabla. Ta mora biti črna, in sicer temno črna; na takej se kreda najboljše prime.*) Ako je svetločrna, ne pozná se tako dobro kreda na njej.

Šolske table so različne. Lepo pisati se more le na platnene table; ali hitro ni mogoče pisati na take table, ker preveč odjenjujejo, kadar se le malo pritiska. Praktične so pač najbolj lesene table iz dobro posušenega lesa. Navadno se take table postavljajo na premična stojala. Boljši so stebri, kateri so stalno na šolsko steno pritrjeni in v katerih je vdolana tabla, precej nizko postavljena, dočim visi druga više na škripcih. S protitežmi, ki so v stebrih, more se taka tabla višje in nižje premikati, kakor pač učitelj potrebuje. Višjo premakljivo tablo je najbolje porabiti za risanje. Ta naj bode čista. Ta služi v različno rabo. Da bi bila načrtana, ni ravno tako potrebno. Vsaj služi tabla največ le učitelju, otrokom le bolj za računske vaje, kakor pa za pravopisne in druge. Če otroci veliko na šolsko tablo pišejo, izgubi se s tem prav veliko časa. V otroško vajo in izurjenost služijo otroške male table in pisanke.

Kolikor toliko priporočila vredne so še n. pr. tabla, okoli katere se platno ovija, da more učitelj obe strani popisati. Znamenita je tabla (v Graški razstavi), ki je podprta z enim samim klinecemt.

K šolski pripravi ali k šolskemu pohištvu štejemo tudi klopí.

Najprilicnejše klopí so one z dvema sedežema; kjer je veliko otrok, a mala soba, so tudi klopí s 4 sedeži še rabljive. Klopí naj bodo otroški velikosti primerne; noge morajo se v klopi sedečemu tal dotikati; plošča klopina mora biti nekoliko nagnjena. V plošči mora biti tintnik, pokrit z pokrovcem, ki je na klopi pritrjen. Klopí se narejajo raznovrstne. Važna šolska priprava so tudi tintniki v šoli. Neprimerno pa je, če se še nahaja kje šola, kjer ni tintnikov, da morajo učenci tinto soboj v šolo nositi.

Zeló potrebne so v šolskih izbah omare. Več učil ko ima šola, več mora biti prostornih omar, kamor tudi učitelj izdelke učencev shranjuje.

Učitelj potrebuje tudi mize s stolom, ki stojita na odru blizu šolske table. Miza s stolom mora biti tako pripravna, da učitelj prav lahko vso šolo sedé pregleda.***) V šoli je nadalje treba cesarske podobe; lepo kinčajo šolo tudi druge podobe, n. pr. sv. razpelo, slika sv. Alojzija itd. Ali preveč slik ne sme biti nakupičenih, zlasti na eni steni ne. Naposled je treba obešalnikov, gobe, krede in tinte.

Lepi kipi slavnih šolskih mož ali učenjakov so tudi lep kinč v šolskih sobah ali v učiteljski pisarni, v konferenčini sobi in dr. Primerno je, da imajo šolski hodniki lepe napise, reke, pregovore.

K šolskemu pohištvu spadajo tudi priprave, s katerimi se obešajo stenske table, zemljevidi i. t. d.

O lastnostih in rabi šolskih učil.

Poglavitna lastnost učil je ta, da so takšna, kakeršni so predmeti, katere predstavljajo. Ali z drugimi besedami: Predmeti sami, o katerih se govori, naj se v šoli

*) Lak za takove table ponujata Keil v Beču in Kremlička v Pragi.

Pis.

**) Za učitelja prirejajo različne katedre; na Nemškem je nekdo združil z mizo tablo, bralni in računski stroj; kar pa vse skupaj veliko stane.

Pis.

pokažejo. Pri katerih naukih je to mogoče, razložili smo že v prejšnjih poglavjih. Kjer nadomestujejo kalupi ali slike predmete, naj bodo ti, ako le mogoče, tako veliki, kakor so predmeti sami. To je večkrat mogoče, mnogokrat pa tudi ne. V takih slučajih morata kalup, slika povedati, v katerem razmerji sta z naravno veličino. V obče pa je treba, da so učila velika, tako velika, da jih vsi učenci že od daleč videti morejo. Čim večji je naravni predmet, in čim manjša slika, ki ga predstavlja, tem manj je učilo vredno. Recimo: Slon je velika žival, a učitelj ima edino sliko slonovo v tako majhni meri, da jo mora slehernemu učencu pod nos postaviti, da jo vidi. S tem izgubi učitelj toliko časa, da vse znanje o slonu ni v pravem razmerji s časom, ki se je v ta namen porabil, skoro bi rekel, potratil. Zavaljo tega se morajo za rabo po javnih šolah vse majhne slike odstraniti, vsi majhni zemljevidi, potem karte, na katerih imen kar mrgoli.

Dobri rabljivi zemljevidi so tako imenovani némi zemljevidi. Ali ti so pretežavni in le temeljit geograf bi jih moral z uspehom rabiti. Poleg némih zemljevidov naj bi imela vsaka šola še normalne zemljevide, potlej bi se že dali lepi uspehi v tem učnem predmetu doseči; a katera ljudska šola ima toliko novcev samo za učila na razpolaganje?

O rabi učil imamo sledeče opomniti: Učila naj se ne hranijo v šolski sobi na stenah, na omarah, na šolski mizi, da bi jih mogli otroci dan za dnevom gledati. Učila morajo biti shranjena v posebni sobi, v omarah, in se le takrat rabiti, le takrat kazati otrokom, kadar se jih v resnici potrebuje. Če so zmiróm otrokom pred očmi, pokvarijo se s tem zelo, trpé na zraku, prahu, vlagi in pri otrocih. Največja škoda pa je ta, da se jih otroci že popred toliko nagledajo, — pa nagledajo brez razuma, — da se potlej ne zanimajo več za-nje, kadar jih učitelj kaže.

(Dalje prih.)

Poročilo o pošiljativah za „Prvo slovensko stalno učilsko razstavo“ „Pedagogiškega društva“ v Krškem.

(D a l j e.)

Herrosé R. (Verlagsbuchhandlung) založba, Wittenberg: Dr. Friedrich Bartels: Die Anwendbarkeit der Herbart-Ziller-Stoy'schen didaktischen Grundsätze für den Unterricht an Volks- und Bürgerschulen. Eine zeitgeschichtliche pädagogische Betrachtung und kritische Studie. 2. natis 1888. Cena 2'40 m.

Berger Sigmund, nadučitelj, Neu-Raussnitz, Moravsko. Geschichte und Sage der österr.-ungarischen Monarchie. In drei Bänden I.

a) 1. Band: Geschichte der Gesamtmonarchie und der einzelnen Kronländer. 1886. Samozaložba.

b) 2. Band: Erzählungen aus der Geschichte der österreichisch-ungarischen Monarchie. 1886. Samozaložba.

3. Band: Sagen aus den einzelnen Kronländern Oesterreich-Ungarn und einem Anhang von historischen Gedichten. 1886. Samozaložba. Cena: Vsi trije deli skupaj broš. 2'70 gld. krasno vezano 3 gld. 1. zvezek broš. 1'20 gld. 2. ali 3. zvezek posamez broš. 80 kr.

c) Oesterreichs geschichtliche Jubiläumstage in den Jahren 1882 und 1883. V 3. delih. Prvi zvezek: Der 600 jährige Gedenktag der Belehnung des Hauses Habsburg mit den österreichischen Stammländern am 27. Dez. 1882. Drugi zvezek: Die 500 jäh-

pokažejo. Pri katerih naukih je to mogoče, razložili smo že v prejšnjih poglavjih. Kjer nadomestujejo kalupi ali slike predmete, naj bodo ti, ako le mogoče, tako veliki, kakor so predmeti sami. To je večkrat mogoče, mnogokrat pa tudi ne. V takih slučajih morata kalup, slika povedati, v katerem razmerji sta z naravno veličino. V obče pa je treba, da so učila velika, tako velika, da jih vsi učenci že od daleč videti morejo. Čim večji je naravni predmet, in čim manjša slika, ki ga predstavlja, tem manj je učilo vredno. Recimo: Slon je velika žival, a učitelj ima edino sliko slonovo v tako majhni meri, da jo mora slehernemu učencu pod nos postaviti, da jo vidi. S tem izgubi učitelj toliko časa, da vse znanje o slonu ni v pravem razmerji s časom, ki se je v ta namen porabil, skoro bi rekel, potratil. Zavaljo tega se morajo za rabo po javnih šolah vse majhne slike odstraniti, vsi majhni zemljevidi, potem karte, na katerih imen kar mrgoli.

Dobri rabljivi zemljevidi so tako imenovani némi zemljevidi. Ali ti so pretežavni in le temeljit geograf bi jih moral z uspehom rabiti. Poleg némih zemljevidov naj bi imela vsaka šola še normalne zemljevide, potlej bi se že dali lepi uspehi v tem učnem predmetu doseči; a katera ljudska šola ima toliko novcev samo za učila na razpolaganje?

O rabi učil imamo sledeče opomniti: Učila naj se ne hranijo v šolski sobi na stenah, na omarah, na šolski mizi, da bi jih mogli otroci dan za dnevom gledati. Učila morajo biti shranjena v posebni sobi, v omarah, in se le takrat rabiti, le takrat kazati otrokom, kadar se jih v resnici potrebuje. Če so zmiróm otrokom pred očmi, pokvarijo se s tem zelo, trpé na zraku, prahu, vlagi in pri otrocih. Največja škoda pa je ta, da se jih otroci že popred toliko nagledajo, — pa nagledajo brez razuma, — da se potlej ne zanimajo več za-nje, kadar jih učitelj kaže.

(Dalje prih.)

Poročilo o pošiljativah za „Prvo slovensko stalno učilsko razstavo“ „Pedagogiškega društva“ v Krškem.

(D a l j e.)

Herrosé R. (Verlagsbuchhandlung) založba, Wittenberg: Dr. Friedrich Bartels: Die Anwendbarkeit der Herbart-Ziller-Stoy'schen didaktischen Grundsätze für den Unterricht an Volks- und Bürgerschulen. Eine zeitgeschichtliche pädagogische Betrachtung und kritische Studie. 2. natis 1888. Cena 2'40 m.

Berger Sigmund, nadučitelj, Neu-Raussnitz, Moravsko. Geschichte und Sage der österr.-ungarischen Monarchie. In drei Bänden I.

a) 1. Band: Geschichte der Gesamtmonarchie und der einzelnen Kronländer. 1886. Samozaložba.

b) 2. Band: Erzählungen aus der Geschichte der österreichisch-ungarischen Monarchie. 1886. Samozaložba.

3. Band: Sagen aus den einzelnen Kronländern Oesterreich-Ungarn und einem Anhang von historischen Gedichten. 1886. Samozaložba. Cena: Vsi trije deli skupaj broš. 2'70 gld. krasno vezano 3 gld. 1. zvezek broš. 1'20 gld. 2. ali 3. zvezek posamez broš. 80 kr.

c) Oesterreichs geschichtliche Jubiläumstage in den Jahren 1882 und 1883. V 3. delih. Prvi zvezek: Der 600 jährige Gedenktag der Belehnung des Hauses Habsburg mit den österreichischen Stammländern am 27. Dez. 1882. Drugi zvezek: Die 500 jäh-

rige Gedenkfeier des Anschlusses Triests an Oesterreich und seine heurige Ausstellung. Tretji zvezek: Der 200 jährige Gedenktage an die Befreiung Wiens von der zweiten Türkenbelagerung am 12. September 1883. 1882. Wien. Moritz Perles, Stadt, Bauernmarkt 11. Cena 50 kr. pri g. pisatelji.

Národna Šola v Ljubljani:

Zbirka stereometričnih teles: 1. kocka, 2. valj (cilinder), 3. stožec (Kegel), 4. tristranska piramida, 5. šeststranska piramida, 6. tristranska prizma, Cena 2 gld.

Franz Lang, Fachlehrer an der Bürgerschule in Ung. Brod.: Lehranweisung zu dem Zeichenwerke: Versuch der Darstellung der Grundelemente des Zeichnens mit Berücksichtigung der Bedürfnisse der Schule und des Lebens. I. Theil. Zehn grosse autogr. Tafeln mit circa 100 Figuren. Preis der Lehranweisung 20 kr. Selbstverlag.

Prof. Petar Nenin u Osieku:

Primjeri iz deskriptivne geometrije metodično predjani. Za učenike viših realka složio prof. Petar Nenin u Osieku. Cena 40 kr. Samozaložba.

Ocene.

Theoretisch-praktische Anleitung zum Gebrauche des Lesebuches in der Volks- und Bürgerschule. Za učiteljske pripravnike, učitelje in učiteljice, spisal Karl Schubert. Dunaj 1888. V založbi Morica Perlesa. Cena 3 gld. 30 kr.

Najvažnejši predmet v ljudski šoli je jezikovni pouk. Opira se v prvi vrsti na dobro berilo. Tako berilo ima biti podloga tudi vsemu stvarnemu pouku. A tvarina, nabrana v berilu, bila bi večinoma mrtva, ko ne bi je znal spreten učitelj oživiti in učence navajati, da s pridom rabijo berilo. Najtežja stran berila je vsekako jezikovna, ker pri taki obravnavi je treba učitelju dokaj vaje in izkušnje. To pa mu, največkrat nedostaje, zato mu je treba dobrega navoda, po katerem se lahko ravna pri svojem poučevanju. Za slovenska berila še vedno pogrešamo takih navodil in razklad. V nemščini pa je izšlo že precejšnje število takih knjig, ki pa se večinoma ozirajo na izvenavstrijska. Zato se je potrebno zdelo g. K. Schubertu, da spiše tudi za avstrijska berila zgoraj navedeni navod. — Knjiga se deli na dva dela; prvi del obseza na 228 straneh obravnavo, drugi pa na 221 straneh uporabo berila. Kot pojasnilo se oslanja vsak odstavek na praktične primere brez ozira na to ali ono uvedeno berilo. Tako poučilo o metodičnem obdelovanju beril je torej mogoče tudi slovenskim učiteljem z največjim uspehom rabiti, kajti naša berila se gledé tvarine bistveno ne razlikujejo od nemških, metodika pa ostane pri teh in onih bistveno jednaka. Zato priporočamo to prekoristno in veleznimljivo knjigo vsem našim učiteljem, kateri hočejo berila tako obdelovati, da bodo imeli učenci kako praktično korist od njih. Zlasti pa ne bi je smela pogrešati nobena učiteljska knjižnica.

G.

Pred sabo imamo nemško knjigo: „Die Anwendbarkeit“ der Herbart-Ziller-Stoy'schen didaktischen Grundsätze für den Unterricht an Volks- und Bürgerschulen. Spisal jo je vodja meščanskih šol v Geri, dr. Friderik Bartels. Dobiva se pri založniku R. Heroséji v Wittenbergu.

Ta knjiga zasluži, da bi se med učiteljstvom razširila, ker mirno in stvarno preiskuje „Herbartove nazore“ o vzgoji ter dokazuje pomanjkljivost Herbartove psihologije, zatrjujoč, da se razvrstitev poučne tvarine po „Herbart-Zillerjevih“ načelih v navadni ljudski šoli nikakor ne more izvesti. Po našem mnenju nam Herbartova pedagogika ne nudi nič novega. — Cena knjigi: 2.40 m.

— r. —

rige Gedenkfeier des Anschlusses Triests an Oesterreich und seine heurige Ausstellung. Tretji zvezek: Der 200 jährige Gedenktage an die Befreiung Wiens von der zweiten Türkenbelagerung am 12. September 1883. 1882. Wien. Moritz Perles, Stadt, Bauernmarkt 11. Cena 50 kr. pri g. pisatelji.

Národna Šola v Ljubljani:

Zbirka stereometričnih teles: 1. kocka, 2. valj (cilinder), 3. stožec (Kegel), 4. tristranska piramida, 5. šeststranska piramida, 6. tristranska prizma, Cena 2 gld.

Franz Lang, Fachlehrer an der Bürgerschule in Ung. Brod.: Lehranweisung zu dem Zeichenwerke: Versuch der Darstellung der Grundelemente des Zeichnens mit Berücksichtigung der Bedürfnisse der Schule und des Lebens. I. Theil. Zehn grosse autogr. Tafeln mit circa 100 Figuren. Preis der Lehranweisung 20 kr. Selbstverlag.

Prof. Petar Nenin u Osieku:

Primjeri iz deskriptivne geometrije metodično predjani. Za učenike viših realka složio prof. Petar Nenin u Osieku. Cena 40 kr. Samozaložba.

Ocene.

Theoretisch-praktische Anleitung zum Gebrauche des Lesebuches in der Volks- und Bürgerschule. Za učiteljske pripravnike, učitelje in učiteljice, spisal Karl Schubert. Dunaj 1888. V založbi Morica Perlesa. Cena 3 gld. 30 kr.

Najvažnejši predmet v ljudski šoli je jezikovni pouk. Opira se v prvi vrsti na dobro berilo. Tako berilo ima biti podloga tudi vsemu stvarnemu pouku. A tvarina, nabrana v berilu, bila bi večinoma mrtva, ko ne bi je znal spreten učitelj oživiti in učence navajati, da s pridom rabijo berilo. Najtežja stran berila je vsekako jezikovna, ker pri taki obravnavi je treba učitelju dokaj vaje in izkušnje. To pa mu, največkrat nedostaje, zato mu je treba dobrega navoda, po katerem se lahko ravna pri svojem poučevanju. Za slovenska berila še vedno pogrešamo takih navodil in razklad. V nemščini pa je izšlo že precejšnje število takih knjig, ki pa se večinoma ozirajo na izvenavstrijska. Zato se je potrebno zdelo g. K. Schubertu, da spiše tudi za avstrijska berila zgoraj navedeni navod. — Knjiga se deli na dva dela; prvi del obseza na 228 straneh obravnavo, drugi pa na 221 straneh uporabo berila. Kot pojasnilo se oslanja vsak odstavek na praktične primere brez ozira na to ali ono uvedeno berilo. Tako poučilo o metodičnem obdelovanju beril je torej mogoče tudi slovenskim učiteljem z največjim uspehom rabiti, kajti naša berila se gledé tvarine bistveno ne razlikujejo od nemških, metodika pa ostane pri teh in onih bistveno jednaka. Zato priporočamo to prekoristno in velezanimljivo knjigo vsem našim učiteljem, kateri hočejo berila tako obdelovati, da bodo imeli učenci kako praktično korist od njih. Zlasti pa ne bi je smela pogrešati nobena učiteljska knjižnica.

G.

Pred sabo imamo nemško knjigo: „Die Anwendbarkeit“ der Herbart-Ziller-Stoy'schen didaktischen Grundsätze für den Unterricht an Volks- und Bürgerschulen. Spisal jo je vodja meščanskih šol v Geri, dr. Friderik Bartels. Dobiva se pri založniku R. Heroséji v Wittenbergu.

Ta knjiga zasluži, da bi se med učiteljstvom razširila, ker mirno in stvarno preiskuje „Herbartove nazore“ o vzgoji ter dokazuje pomanjkljivost Herbartove psihologije, zatrjujoč, da se razvrstitev poučne tvarine po „Herbart-Zillerjevih“ načelih v navadni ljudski šoli nikakor ne more izvesti. Po našem mnenju nam Herbartova pedagogika ne nudi nič novega. — Cena knjigi: 2.40 m.

— r. —

Slikovna biblija. Četrdeset prizora najvažnijih dogodjaja staroga i novoga zavjeta. Založba B. Herderova v Freiburgu na Badenskem. (Na Dunaji, I., Wollzeile, 33. Cena v mapi 15 mark (9 gld. 30 kr.).

Herderjeva knjigarna zalaga v veliki mери knjige in učila za veronauk. Te slike oživé jako pouk v svetem pismu, ki je najpriljubljenejši del krščanskega nauka. One sicer niso tako umeteljno izpeljane, kakor slike iz biblije iz katehetske zaloge, katere so dobile nekatere šole pred leti brezplačno iz c. kr. zaloge šolskih knjig. Ali za rabo v ljudskih šolah ustrezajo svojemu namenu s svojimi živimi barvami, katere takoj opozoré učenčevo okó, da si ogleda moment, katerega predstavlja zdaj ta, zdaj druga slika. Te slike imajo napise v českem, poljskem in hrvatskem jeziku. Zato so tudi brez premembe teksta prav primerne za slovenske šole. Po §. 71. šolskega in učnega reda to učilo ni ravno predpisano, a slehern učitelj veronauka bode vesel, ako ima šola tudi slike biblijske. Naj v tej zadevi tudi kateheti podpirajo šolo in svoje nauke! L.

D o p i s i.

Iz Metlike. Po sklepu c. kr. okrajnega šolskega sveta v 3. dan maja t. l. vršila se bode okrajna učiteljska konferencija v 11. dan julija 1888. l. točno ob 9. uri dopoldne v mestni hiši v Metliki. Dnevni red: 1. Predsednik imenuje namestnika in otvori zborovanje. 2. Volita se dva zapisnikarja. 3. Opazke nadzornikove. 4. Razgovor o ukazih in postavah. 5. Ali ponavljalna šola zadostuje svojemu namenu? Zakaj ne? Kako jo je prestrojiti?

Poročevalce določi gospod nadzornik pri zborovanji.

6. Razgovor o učnih knjigah za bodoče šolsko leto. 7. Pomen številnih podob od ene do deset. Poroča gospod France Šetina. 8. Poročilo knjižničnega odbora in nasvêti o nakupu novih knjig. 9. Račun okrajne učiteljske knjižnice. 10. Volitev knjižničnega odbora. 11. Volitev stalnega konferenčnega odbora. 12. Posamezni nasvêti.

— V 10. dan junija t. l. praznovali smo pri nas 40 letnico vladanja Nj. Velikanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Zvečer v 9. dan junija t. l. igrala je ob 9. uri domača godba pred mestno hišo cesarsko pesen; prostovoljna požarna bramba nastopi z baklami; baklada in godba po mestu; streljanje s topiči; razsvetljava; hiše se okinčajo z zastavami. — V nedeljo, v 10. dan junija t. l., bila je ob 10 uri slovesna sveta maša z blagoslovom in z zahvalno pesnijo. Sv. maše udeležili so se vsi c. kr. uradniki, mestni zastop, krajni šolski svet, požarna bramba v paradi z godbo na čelu, šolska mladina z učiteljstvom in mnogo drugega pobožnega ljudstva iz mesta in okolice. Po sv. maši šli smo vsi na prostor, kjer se je v 4. dan aprila t. l. začela zidati nova šola. Tù se je vložil in blagoslovil temeljni (vogelni) kamen v čast in spomin 40 letnega vladanja Nj. Velikanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. — Prečastiti gospod prošt Franjo Dovgan ogovoril je zbrano ljudstvo z izbornim govorom. Oménjal je najprej, kaj je človeku namen na tem svetu. Govoril je takó prepričalno, vneto in v srce segajoče, da smo bili vsi globoko ganjeni. Potem oménjal je proslavljenja 40 letnice vladanja Nj. Velikanstva. Tudi ta del svojega govora izpeljal je mojstersko. Za njim govoril je še gospod župan Zalokar. Njegov govor vzprejet je bil tudi z navdušenjem in gromoviti bilo so »živio!« presvetlemu cesarju, s katerimi je končal govor. Mej streljanjem in godbo otroci tudi zapojó cesarsko pesen. Gospod prošt blagoslovi vogelni kamen in s čast. gospodoma katehetoma opravi zapovedane molitve. V vogelni kamen vložila se je na »pergamentpapir« napisana spomenica, katera se od besede do besede tako-le glasi:

„Spomenica

stavbe nove čveterorazredne ljudske šole v Metliki, zidane leta tisoč osem sto, osemdeset in osem (1888). Vogelni kamen vložil se je slovesno v čast in spomin 40 letnega vladanja sedanjega našega preljubega in predobrega vladarja, Nj. Velikanstva Franca Jožefa I., cesarja širne in močgne Avstrije. Deželni predsednik bil je tedaj preblagorodni gospod baron Andrej Winkler; deželni šolski nadzornik blagorodni gospod Jakob Smolej, okrajni glavar pa preblagorodni gosp. marquis Ferdinand Gozani. — V tem času bili so udje c. kr. okrajnega šolskega sveta gospodje: